

Zpráva o realizaci Regionálního akčního plánu pro tetřeva hlušce v Beskydech v roce 2023

Ing. Václav Tomášek

AOPK ČR, RP Správa CHKO Beskydy, Nádražní 36, Rožnov p. R. 756 61

Tato přehledová zpráva poskytuje přehled různých opatření prováděných ve prospěch tetřeva hlušce a jeho prostředí na území CHKO Beskydy za rok 2023.

Opatření dělíme dle RAP do 3 skupin:

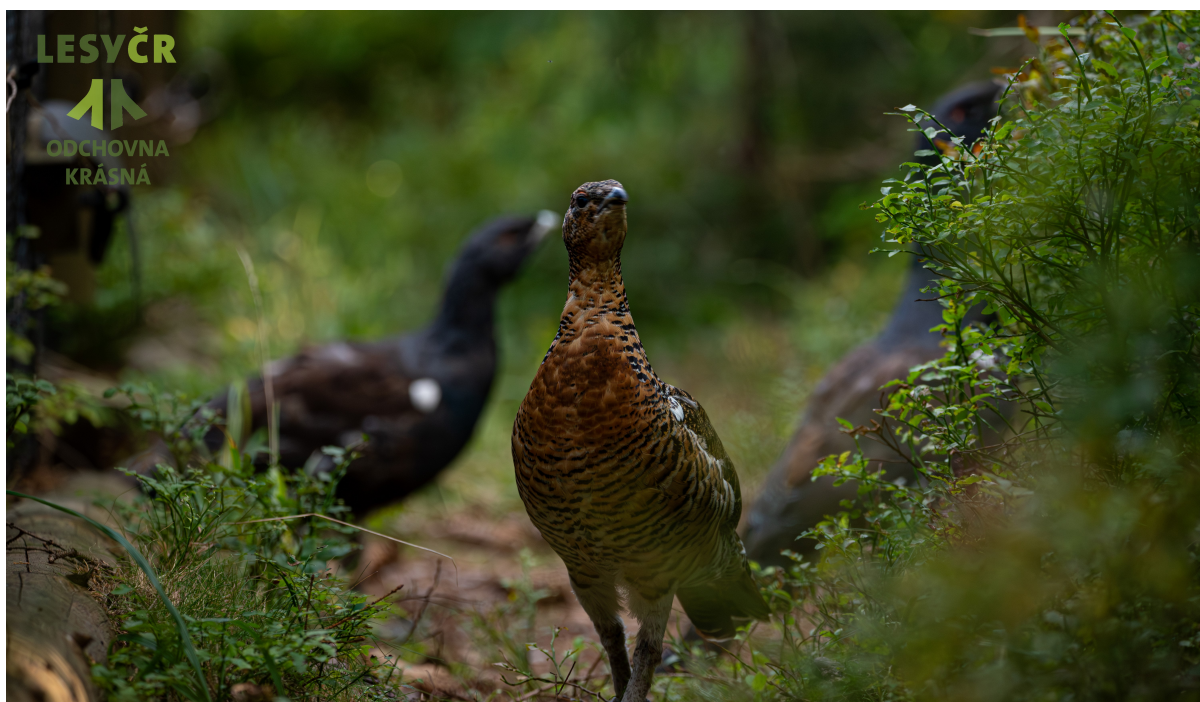
1. **Péče o biotop** – managementová opatření, která vedou ke zlepšení kvality porostů v tetřevích oblastech, jejichž popis je ve schváleném RAP pro tetřeva z roku 2019
2. **Péče o druh** – zejména aktivity prováděné v zařízení pro odchov tetřeva hlušce - vypouštění odchovaných mláďat a zlepšování genetické a věkové struktury chovného hejna
3. **Monitoring** – systematické sledování trvalých monitorovacích tras a mapování výskytu v době toku, vyhledávání míst reprodukce a genetický monitoring z pobytových nálezů.
4. **Spolupráce** (ochrana přírody s lesními hospodáři, myslivci a s dobrovolníky, sportovními organizátory či s veřejností).

Ad. 1 – Péče o biotop spočívá zejména v ponechávání vhodných porostů k dožití v bezzásahovém režimu (MZCHÚ) nebo s minimálními zásahy (zpracování kalamit), včetně ponechávání souší, vývrátů a suchých kmenů v porostech, které nemají předpoklad samovolného vývoje. V roce 2023 došlo k domluvě na omezení holosečného hospodaření na těchto oblastech – vrcholová partie Travného, východní masiv hory Smrk, oblast Trojačky a okolí Malého Polomu – Čuboňova. V těchto oblastech budou v dalších letech prováděny takové těžební a výchovné zásahy, aby byl zachován a podpořen optimální biotop tetřeva hlušce.

V porostech, které byly takto dohodnuty ke zlepšení biotopu tetřeva v minulých letech, provedla Správa CHKO Beskydy v roce 2023 speciální probírky a prořezávky s koridory a podporou světlíků s borůvkou na celkem 12,24 hektarech. Navíc probíhá i nadále výsadba či podpora (ochrana) krmných a bobulonosných dřevin (jedle, bříza, jeřáb, olše). Ochrana dřevin spočívá v pravidelných nátěrech a ve skupinových či individuálních oploceních. Drátěné oplocenky byly v roce 2023 ve větší míře zabezpečeny před nárazem jejich zviditelněním plastovými páskami zejména v okolí Velkého Polomu, dále u aklimatizační voliéry na Travném a nebo v hřebenech Lysé hory.

V okolí Kněhyně – Čertova mlýnu a v oblasti severního svahu hory Smrk bylo v roce 2023 provedeno také zneprostupnění porostů pro turisty pomocí speciálního zátarasu složeného z kmenů stromů položených do pěšin tzv. zkratek.

Správa CHKO Beskydy i nadále požaduje v tetřevích oblastech se známým výskytem tetřeva časové omezení lesního hospodaření - od dubna do konce července zajištění klidu – kdy zde Správa nepovoluje pořádání sportovních akcí mimo značené cesty, omezení hospodaření ve smyslu těžebních či pěstebních zásahů či jsou zde omezovány další výzkumné aktivity – např. průzkum brouků, mapování rostlin atd.

obrázek 1 - tetřevi při vypouštění foto Jakub Hrouda, Lesy ČR

ad 2. doplnění původní populace tetřeva o kvalitní jedince z regionální odchovný

V zařízení pro chov tetřeva hlušce v obci Krásná došlo v roce 2023 k realizaci opatření již výhradně pod vedením tetřevnice Mgr. Jonákové, která do odchovného zařízení přivezla nové jedince trvale držené, aby došlo ke genetickému oživení chovného hejna. Získání byli jedinci z rakouských Alp a z Pošumaví.

V roce 2023 se podařilo odchovat a do volné přírody vypustit 10 jedinců tetřeva hlušce. Od roku 2017, kdy se s vypouštěním začalo, bylo takto do letošního roku vypuštěno 83 jedinců. I nadále jsou všechna vypouštění realizována v blízkosti odchovný v Krásné na hřebenech hory Travný. V roce 2023 byla opravena a rozšířena také jedna aklimatizační voliéra v a v jejím okolí se provedly i vhodné úpravy porostu s uvolněním pro tetřevy tolik nezbytné brusnice borůvky.

ad 3. výzkum a monitoring výskytu tetřeva hlušce

V roce 2023 proběhl zimní monitoring pobytových stop na 10 transektech v tetřevích oblastech Trojačka, Velký Polom, Smrk, Travný, Lysá hora, Velký Polom, Malý Polom, Kněhyně a Pustevny. Autorem této zprávy bylo nalezeno 7 údajů o výskytu, z toho 6x stopní dráha 2 trusy tetřeva a 2 přímá pozorování. Při započtení údajů i od dalších důvěryhodných osob, od kterých byly nálezy doloženy zprávou nebo fotodokumentací, bylo v roce 2023 zjištěno přes 20 záznamů o výskytu tetřevů v Beskydech. Nejčastěji se tetřevi vyskytovali v roce 2023 v masivu hor V. Polom, Smrk, Slavíč a Lysá hora, jednotlivé nálezy a pozorování pak byly zjištěny i v okolí Visalají, Trojačky a hory Travný. Telemetrie vypouštěných tetřevů nebyla v roce 2023 realizována.

obrázek 2 – čerstvá stopa tetřeva na jedné z tras mapované 9. 4. 2023 autorem této zprávy

Ad. 4 - Přeshraniční spolupráce na úrovni státní ochrany přírody byla v roce 2023 prováděna v příhraniční oblasti CZ-SK, kde proběhl společný monitoring jarního toku a zimní sběr trusu za účasti zoologa Správy CHKO Beskydy a Správy CHKO Kysuce. Celkem bylo zmapováno 5 tras na české straně a 3 na straně slovenské. Zjištěno bylo 12 údajů o výskytu tetřeva a 19

o výskytu jeřábka a prokázal se tak velký význam příhraničí pro všechny tetřevovité v obou chráněných územích.

V rámci spolupráce s mysliveckými spolky bylo dohodnuto omezení vnaďení a příkrmování zvěře v místech s pravidelnou reprodukcí tetřeva v okolí Smrku a V. Polomu, dále v okolí obce Krásná byla dohodnuta zvýšená aktivita myslivců při tlumení predátorů tetřeva, zejména lišky obecné a kuny lesní a skalní. V neposlední řadě pak v masivu Lysé hory bylo dohodnuto zrušení provozu přezimovací obůrky Kyčera, která zvyšovala přežívání spárkaté zvěře. Vysoké početní stavy jelenovitých mají významně negativní vliv na porosty tetřevovitých po celý rok, proto Správa CHKO Beskydy tento krok přivítala.

Spolupráce byla také navázána s ochranářskými spolky při managementových činnostech v CHKO Beskydy – spolky pečují o zajištění zneprůchodnění některých pěšin od turistů ilegálně vyšlapaných a provozovaných v MZCHÚ jako např. severní zkratka na Smrk nebo chodník na Kněhyni Čertův mlýn. Spolky také provádí některé úpravy porostů dle zadání Správy CHKO Beskydy anebo např. značení rezervací. Ochranné spolky jako zejména ČSOP Strážci Beskyd, nebo Salamandr tak představují v mnoha činnostech výkonný činitel, který plní požadavky Správy CHKO Beskydy v terénu.

Při spolupráci s místní samosprávou bylo v roce 2023 dohodnuto omezení vstupu na naučnou stezku Mionší a to po dobu hnízdění tetřevovitých. Naučná stezka přístupná pouze s průvodcem zřízeným obcí Dolní Lomná byla opět přístupná až od konce července 2023. Obdobně také na dalších místech s výskytem tetřeva byl omezen vstup nebo jiné činnosti ohrožující klidný průběh hnízdění tohoto extrémně plachého ptáka (např. v masivu Lysé hory, či v okolí Malého Polomu).

V Rožnově dne 14. 12. 2023